

Bijlage 1: Bouwstenennotitie Zienswijze Ontwerp Nota Ruimte

Aanleiding

Minister Keijzer (VRO) heeft vrijdag 26 september 2025 de [Ontwerp Nota Ruimte](#) met bijbehorende stukken aan de Tweede Kamer aangeboden. De ontwerp Nota Ruimte is de langetermijnvisie van het Rijk op de ruimtelijke inrichting van Nederland en maakt ruimtelijke keuzes voor 2030 en 2050, met een doorkijk naar 2100. Deze ontwerp Nota Ruimte is een vervolg op het [voorontwerp Nota Ruimte](#) (juni 2024). De Nota Ruimte vervangt de Nationale Omgevingsvisie (NOVI, 2020), die een integrale visie op de fysieke leefomgeving beoogt te geven.

Doel

Op basis van deze bouwstenennotitie te komen tot input voor de op te stellen zienswijze op de ontwerp Nota Ruimte. De optelsom van nationale opgaven heeft impact op alle Brabantse gebieden, inwoners en ondernemers. Het Rijk dient rekenschap te geven van de (in)directe effecten van de opgaven.

Bouwstenen

Om te komen tot een gedegen zienswijze wordt allereerst algemeen en vervolgens per thema benoemd wat de aandachtspunten zijn voor Brabant.

Algemeen

Het is positief dat er nu een ontwerp Nota Ruimte ligt. Eindelijk kan het gesprek gevoerd worden over deze langverwachte visie van het Rijk. Het Rijk heeft flink werk gemaakt van [Ontwerp Nota Ruimte](#). De provincie heeft er baat bij dat het Rijk duidelijke keuzes maakt over wat wel en niet kan.

Gedeputeerde Staten hebben afgelopen jaren regelmatig het Rijk gevraagd duidelijkheid te geven over welke nationale opgaven passen in Brabant o.a. met het [ruimtelijk voorstel](#) (2023), de [brief reactie voorontwerp Nota Ruimte](#) (2024) en in het [BO Leefomgeving](#) (2025). De ontwerp Nota Ruimte is analytisch sterk en biedt een overzicht van (sectorale) opgaven en lopende trajecten. Het bevat nog geen gebiedsgerichte keuzes voor Brabant: de hiërarchie en prioriteiten tussen de verschillende opgaven wordt nog gemist. Een overkoepelende integrale ontwikkelrichting op de sectorale opgaven ontbreekt in de ontwerp Nota Ruimte. Als zelfbewuste provincie is een integrale benadering noodzakelijk en zijn keuzes onvermijdelijk. In het ontwerp Nota Ruimte mist een aantal duidelijke nationale keuzes en ontwikkelrichtingen.

Ook een uitvoeringsagenda bij deze ontwerp Nota Ruimte mist nog. Hierdoor is de rol die het Rijk voor zich zelf ten opzichte van de andere partners ziet, onduidelijk. De Nota Ruimte is zelfbindend voor het Rijk. Het is gewenst dat het Rijk explicieter maakt of het een bepaalde ontwikkelrichting wil faciliteren of dat het bijvoorbeeld een stimulerende rol wil nemen.

In de ontwerp Nota Ruimte staat het vizier gericht op 2050. Echter, ook op de korte termijn zijn er randvoorwaarden die cruciaal zijn om maatschappelijke, economische en ruimtelijke ontwikkelingen op de korte en lange termijn überhaupt mogelijk te maken. Voor de provincie Noord-Brabant zijn dit drie urgente zaken: 1. Oplossingen voor het weer op gang brengen van vergunningsverlening in relatie tot de stikstofproblematiek; 2. Netwerkschaarste; 3. [Mobiliteitsprojecten](#). Korte termijn acties zijn hierop noodzakelijk om een toekomstbestendige ontwikkeling van Brabant. Hierop is het Rijk op

verschillende momenten vanuit provincie Noord-Brabant op geweest, o.a. [BO-Leefomgeving \(BOL\) 2023](#) en [BO Leefomgeving/BO Mirt 2024](#). De ontwerpnota gaat niet in op deze urgente zaken en zet Brabantse doelen en juridische verplichtingen verder onder druk. De ontwerp Nota Ruimte legt veel (extra) verantwoordelijkheid richting de lagere overheden, die het met beleid noch geld kunnen compenseren (laat staan waarmaken). Een sterke, duidelijke, voorwaardenscheppende en richtinggevende Rijksoverheid is nodig in deze.

De Nota Ruimte wordt weliswaar Nota Ruimte genoemd, maar is (de opvolger van) de Nationale Omgevingsvisie (NOVI, 2020) in de zin van de Omgevingswet. Volgens de Omgevingswet moet deze gaan over de fysieke leefomgeving. Dit betekent ook dat in de definitieve Nota Ruimte en bijhorende uitvoeringsagenda de drie leidende principes (meervoudig ruimtegebruik, gebiedskenmerken centraal, zoveel mogelijk voorkomen van afwentelen) integraal en volwaardig uitwerking moeten krijgen ten behoeve van een gezonde en veilige leefomgeving met omgevingskwaliteit. De ontwerpnota is hoofdzakelijk vanuit ruimte ingestoken. Het is de vraag hoe die insteek zich verhoudt tot de opdracht vanuit de Omgevingswet om een integrale visie op de hele fysieke leefomgeving te geven. Dit betekent dat de omgevingsvisie in de plaats is gekomen van gebiedsdekkende structuurvisies, de relevante delen van de natuurvisie, verkeers- en vervoerplannen, strategische gedeelten van nationale en provinciale waterplannen en milieubeleidsplannen. Bovendien moet volgens de Omgevingswet in de omgevingsvisie rekening worden gehouden met het voorzorgsbeginsel, het beginsel van preventief handelen, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Een grote hoeveelheid dubbelingen in teksten (en kaarten), niet complete legenda's in combinatie met moeilijk te onderscheiden kleuren en disclaimers bij kaarten maken de nota soms moeilijk leesbaar. Bovendien is er sprake van inconsistentie tussen verschillende kaarten.

Ten opzichte van het [voorontwerp](#) is de opbouw van de ontwerpnota veranderd. In het voorontwerp volgde de opbouw van de lagenbenadering, waarmee water en bodem gepresenteerd werden als de fundamenteen waartoe de andere thema's zich verhouden. In dit ontwerp is de volgorde van de "integrale thema's" gewijzigd in (1) wonen, werken en bereikbaarheid, (2) economie en energie, (3) landbouw en natuur, (4) water en bodem. De vier thema's worden naast elkaar geplaatst, terwijl in het voorontwerp water- en bodemsysteem nog expliciet sturend vertrekpunt was.

Wonen, werken en bereikbaarheid

In de ontwerp Nota Ruimte wordt de VISTA strategie geïntroduceerd. De strategie bestaat uit vijf strategieën (Versterken, Initiëren, Stimuleren, Transformeren, Accommoderen) voor verschillende typen stedelijke gebieden. Er is veel overlap tussen de strategieën. Wat de strategieën betekenen voor de inzet van het Rijk voor deze gebieden, is onduidelijk. Binnen het stedelijk netwerk van Brabant (= het NOVEX-gebied Stedelijk Brabant) maakt de ontwerpnota onderscheid in de strategieën Stimuleren (Brabantse stedenrij) en Accommoderen (Brainport). Het stedelijk netwerk van Brabant is één samenhangend en functionerend geheel. Binnen dat stedelijk netwerk bestaan er verschillen in dynamiek, opgave en stedelijkheid. Het is nu onduidelijk hoe de VISTA strategie ondersteunend kan zijn voor het beter functioneren van het geheel van het stedelijk netwerk van Brabant en aansluit bij de ontwikkelprincipes van NOVEX Stedelijk Brabant.

De strategie Stimuleren beoogt een steviger ruimtelijk economische focus met als doel de ontwikkeling naar meer complete regio's met een evenwichtige mix van wonen, werken, voorzieningen en groen. Deze stevigere focus en evenwichtige mix zijn niet verder uitgewerkt. De randvoorwaardelijke schaalprong in stedelijkheid in met name het Brabantse netwerk van steden en middelgrote kernen

komt onvoldoende aan bod. Die is nodig voor meer balans in de ontwikkeling van deze stedelijke regio's. De strategie Accommoderen betreft "het accommoderen van de autonome groei in de metropoolregio's van Nederland. Dit zijn de economisch meest dynamische regio's, waar dankzij agglomeratievoordelen en innovatieve bedrijven de werkgelegenheid sterk groeit en met een hoge economische toegevoegde waarde. Accommoderen betekent dat we niet overal plek aan kunnen geven, de ruimtedruk is daarvoor simpelweg te groot". De ontwerpnota geeft aan dat in deze regio's ruimte efficiënte verstedelijking van groot belang is. Dit is ook het geval in de rest van het stedelijk netwerk van Brabant.

Een aantal regio's buiten Noord-Brabant (o.a. Zuid-Limburg, Noord-Groningen) zijn aangewezen als "initieer-regio's". Hier wordt een extra schaa sprong voorzien. De ontwerpnota geeft geen inzicht of het hierbij gaat om een herverdeling van de opgave uit andere regio's of autonome groei en hoe het Rijk ervoor gaat zorgen dat die extra groei gerealiseerd kan worden. Naast de VISTA strategieën wordt in de ontwerpnota gesproken over S, M, L, en XL-locaties. De relatie tussen deze strategieën en deze locaties wordt niet gedefinieerd. Verder wordt er gesteld dat in heel Nederland een "wijkje erbij" (tot 100 woningen) binnen of aansluitend op de bestaande kern kan worden gerealiseerd, passend in de ruimtelijke context. Het is onduidelijk wat dit toevoegt ten opzichte van de bestaande mogelijkheden om te bouwen. Het Rijk gaat hiermee bovendien op de stoel van gemeenten en provincie zitten.

In de ontwerp Nota Ruimte worden verschillende nationaal en regionaal grootschalige woningbouwlocaties aangewezen. Helmond is toegevoegd als nationaal grootschalige woningbouwlocatie. Er zijn ook enkele regionaal grootschalige woningbouwlocaties opgenomen in het ontwerp: Bergen op Zoom (centrum), Roosendaal (station en spoorzone), Etten-Leur (spoorzone), Breda (noord), Tilburg (noord en binnenstad), Waalwijk (centrum Driessen), Den Bosch (Vliert-station oost), Oss (spoorzone), Best (station) en Deurne (station). Onduidelijk is hoeveel meerwaarde deze aanduiding heeft behalve 'voorrang' bij WBI-subsidie (Woningbouwimpuls). Netcongestie en stikstof, twee kritische factoren voor het realiseren van de woningbouwopgave, worden nauwelijks genoemd in de ontwerpnota en een strategie om met deze factoren om te gaan ontbreekt.

Met betrekking tot mobiliteit houdt de ontwerpnota vast aan de al lopende en bestaande projecten uit eerdere afspraken. Voor goederenvervoer geeft de ontwerpnota aandacht aan het belang van zeehavens maar minder aan de verbinding van de zeehavens met het achterland. Hiervoor zijn onder andere binnenhavens, maar ook het goederenvervoerknooppunt Tilburg essentieel. De belangrijke rol van Eindhoven als internationale knoop voor personenvervoer in Nederland komt beperkt terug in de nota. Evenals het belang van de Breda - Tilburg als onderdeel van de internationale corridor Den Haag - Breda - Tilburg - Eindhoven - Düsseldorf, en Brussel - Breda - Eindhoven. Bovendien zou in de nota Ruimte plaats moeten zijn voor de mogelijke realisatie van een spoorgoederenverbinding van Antwerpen naar Duitsland die gebruikt kan worden om de Brabantroute maximaal te ontlasten en de militaire weerbaarheid te versterken.

Onduidelijk is of er nieuwe middelen gekoppeld zijn aan de geïntroduceerde uitvoeringstrategie langjarige infra en woningbouw en wat de consequenties zijn voor Noord-Brabant. Bovendien is onduidelijk hoe dit zich verhoudt tot de investeringsagenda's (RIA's) die voor de NOVEX gebieden gaan worden opgesteld.

Economie en energie

De ontwerpnota geeft een beschrijving van de bestaande regionale economische ecosystemen en kiest voor het behouden, beschermen en versterken van deze systemen. Dit geldt ook voor de

bedrijventerreinen. Een visie op de toekomstbestendige ontwikkeling van economische sectoren en bijbehorend ruimtelijk programma in de regio's is niet opgenomen in de ontwerpnota. In de nota is aandacht voor de economische waarde van de Brainport voor het Nederlandse verdienvermogen.

In de ontwerp Nota Ruimte zijn de nationale onderdelen van het energiesysteem zoals uitgewerkt in het Nationaal Programma Energie (NPE) en het Programma Energiehoofdstructuur (PEH) opgenomen. In dit nationale systeem ligt de nadruk op elektrificatie. In het provinciale energieperspectief, dat in wording is, wordt gestreefd naar een bredere energiemix passend bij de energievraag en aanbod in Brabant waar ook groen gas onderdeel van uitmaakt. De koppeling van het nationale en decentrale energiesysteem en het ruimtebeslag krijgen minder aandacht in de ontwerpnota. De relatie van een duurzaam energiesysteem met wonen en economie wordt gemist.

Moerdijk wordt in de ontwerpnota benoemd tot cluster van nationaal belang. Het Rijk wil hier een sterke regierol nemen bij het werken aan een langetermijnstrategie voor de Powerport regio Moerdijk. In welke vorm en voor welk gebied precies (alleen Moerdijk of de gehele Powerport regio Moerdijk) wordt niet verder gespecificeerd. In het [BO-Leefomgeving \(BOL\) 2023](#) hebben Rijk en regio erkend dat het van belang is dat in de Powerport regio Moerdijk ruimte wordt gevonden voor energie-infraprojecten t.b.v. de klimaat- en energietransitie. Daarbij is een balans en samenhang tussen grootschalige industrieontwikkeling en structurele leefbaarheidsinterventies een voorwaarde voor een kansrijke uitwerking van de nationale en provinciale ambities op het gebied van klimaat-, energie- en grondstoffentransitie. In het [BO-Leefomgeving \(BOL\) 2025](#) hebben Rijk en regio besloten dat een strategische uitbreiding onafwendbaar is en hiervoor is indicatief onderbouwd 700 hectare aan ruimte nodig. Een sterke Rijksregierol zal binnen deze afspraken en bijhorende maximale ruimtevrage moeten worden vormgegeven.

De ambitie om gevaarlijke stoffen zo veel mogelijk via buisleidingen te vervoeren, is veranderd in de ontwerpnota ten opzichte van het voorontwerp. Nu wordt gesteld dat alle modaliteiten nodig zijn voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. De consequentie hiervan voor de verdere binnenstedelijke verdichtingsopgave, leefbaarheid en veiligheid wordt niet behandeld. Een van de belangrijke buisleidingstracés voor het vervoer van gevaarlijke stoffen is de Delta Rhine Corridor. Conform het ruimtelijk arrangement wordt er benoemd in de ontwerpnota dat samen met de Provincie Noord-Brabant wordt verkend hoe dit tracé efficiënter benut kan worden. Aandacht voor en uitspraken over regionale aftakkingen van de DRC (Delta Rhine Corridor) waardoor er in Brabant ook kan worden geprofiteerd van de buisleidingen (voor en door Brabant) zijn niet opgenomen in de ontwerpnota. Mogelijk geeft het Rijk geen prioritaire inzet op verduurzaming van energie-intensieve bedrijven (cluster 6 bedrijven).

Landbouw en natuur

Een nationale visie op de ontwikkelrichting van het landelijk gebied inclusief handvatten is geen onderdeel van de ontwerpnota. De ontwerpnota spitst zich toe op landbouw en natuur.

In het landelijk gebied gelden wettelijke – soms Europees rechterlijk – vastgestelde doelen voor natuur en water, zowel kwalitatief als kwantitatief. Deze doelen hebben grote invloed op het functiegebruik in het landelijk gebied en structureren ruimtelijke keuzes. In de ontwerpnota worden de wettelijke doelen voor natuur en water erkend, maar niet ruimtelijk vertaald. Toenemend ruimtebeslag voor natuur wordt als onwenselijk gezien, tenzij het de resultante is van meervoudig ruimtegebruik. Alle overige natuurdoelen moet binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) worden opgevangen,

waaronder ook de doelen van de bossenstrategie. Het wordt niet duidelijk wat de effecten moeten zijn van het maximaal inzetten van 'functiecombinatie t.b.v. natuurdoelen'.

In de ontwerpnota is beperkt aandacht voor de randvoorwaarden die samenhangen met de wettelijke opgaven voor natuurherstel (zoals het terugdringen van drukfactoren als stikstof, uitspoeling van nutriënten, gewasbeschermingsmiddelen, droogte, etc.). Deze hebben grote - structurerende - invloed op het ruimtebeslag én op de mogelijkheden voor ruimtebenutting in het landelijk gebied. Er is aandacht voor de doelen rond biodiversiteit(herstel) *binnen* de begrenzings van de N2000 gebieden en het afronden van het Natuurnetwerk Nederland. Herstel vraagt echter ook inspanning buiten deze gebieden, en heeft (dus ook) effecten op andere sectoren die gebruik maken van het landelijk gebied.

In de ontwerpnota wordt ingezet op een regionale maatwerk aanpak rondom N2000-gebieden, ten behoeve van systeemherstel in de N2000-gebieden, vergunningverlening en het minimaal kunnen voldoen aan de natuurherstelverordening. Voor het herstel van de beekdalen wordt ingezet op stimulering van agrarisch natuurbeheer in bufferzones rondom beken. Voor de aanpassing van landbouwkundig grondgebruik en ruimtelijke maatregelen in deze zones wordt verwezen naar de provincies. Voor de bossenstrategie wordt ingezet op revitalisering in combinatie met omvorming van bestaande natuur in het Natuurnetwerk Nederland (NNN), en groenblauwe dooradering.

Het gebrek aan visie op, en erkenning van, de doelen voor natuur en water hindert niet alleen de natuur- en waterkwaliteit zelf, maar ook de economische ontwikkelmogelijkheden in andere sectoren. Ook met de realisatie van vastgesteld - niet altijd wettelijk vastgelegd - beleid (realisatie van het Natuurnetwerk Nederland, de bossenstrategie etc.) is het onduidelijk of de minimale wettelijke doelen gehaald kunnen worden.

Het Rijk kiest om de aanpassingen van de landbouw aan het bodem- en watersysteem via een gebiedsgerichte aanpak vorm te geven, met ruimte voor ondernemers om binnen de kaders eigen keuzes te maken. De ontwerp Nota Ruimte kent geen (opmaat naar een) nationale voedselstrategie en besteedt beperkt aandacht aan het belang van verschillende ontwikkelrichtingen voor een toekomstbestendige en duurzame sector, zoals natuurinclusieve landbouw, biologische landbouw, multifunctionele landbouw, eiwittransitie en biobased economie. Er wordt ingezet op een afwegingskader voor het onttrekken van landbouwgrond en deze vast te leggen in bestuurlijke afspraken. Het is onduidelijk wat dit afwegingskader in gaat houden. De relatie tussen gezondheid en landbouw - bijvoorbeeld op het gebied van fijnstof, geurhinder, gewasbeschermingsmiddelen, zoönose - wordt niet gelegd en niet vertaald naar ruimtelijk structurerende keuzes.

Novex De Peel staat vooral in de context van natuur- en landbouwopgaven benoemd in de ontwerp Nota Ruimte. De andere doelen en ambities conform het ontwikkelperspectief van het Novexgebied worden niet genoemd. Het Dommeldal wordt genoemd als waardevol cultuurlandschap. Van Gogh Nationaal park wordt niet genoemd in de ontwerpnota.

Water en bodem

De ontwerpnota geeft aandacht aan de positie van Nederland in de delta. Hierbij gaat het echter beperkt over grensoverschrijdende inzet op waterkwaliteit (KRW) en waterkwantiteit. De samenhang van het regionale en nationale watersysteem wordt besproken in relatie tot zoetwaterbeschikbaarheid en niet in relatie tot wateroverlast en waterveiligheid. Hogere waterstanden in het nationale watersysteem zullen in de toekomst gaan vragen om extra maatregelen in het regionale systeem, maatregelen die ruimte en om functiecombinaties vragen.

In de ontwerp Nota Ruimte is aandacht voor klimaatverandering door het aanpassen van landgebruik en sectoren aan de veranderende omstandigheden van het water- en bodemsysteem te benoemen als opdracht voor allen. Veranderende omstandigheden waaronder de teruglopende zoetwaterbeschikbaarheid, toename van wateroverlast en verzilting, herstel van grondwaterpeilen. Er wordt gewezen op de noodzaak tot adaptatie in "dichtbebouwde stedelijke gebieden". De keuze wordt gemaakt om "in principe" niet te investeren in nieuwe technische maatregelen om water te brengen naar gebieden waar dat op termijn niet houdbaar is. Door bodemdaling en beperkte zoetwaterbeschikbaarheid zal het water- en bodemsysteem in de nabije toekomst landelijk beperkingen gaan stellen aan diverse industriële en agrarische gebruiksfuncties. In de ontwerpnota wordt gesteld dat ondernemers en bewoners zich hier zelf aan moeten aanpassen. Het is niet duidelijk hoe hier verder uitvoering aan wordt gegeven. In het Brabantse zeekleigebied en De Peel lijkt zoetwaterbeschikbaarheid vanuit het hoofdwatersysteem voorsnog geborgd. Bij het watersysteem van de zandgronden van Brabant wordt gefocust op de beekdalen en niet op de onderlinge samenhang van hoge ruggen, flanken en beekdalen op het gebied van waterkwantiteit en -kwaliteit.

Er worden diverse regionale strategieën genoemd in de ontwerpnota; vraag en aanbod zoetwater, verhogen grondwaterpeilen, herstel beekdalen, relatie gebruiksfunctie – bodem/watercondities, bodemgezondheid, regie op de ondergrond. Voor de integratie en planologische en financiële verantwoordelijkheid wordt verwezen naar de provincies.

Ten opzichte van het voorontwerp zijn de bufferzones langs de beken aangepast van 100 tot 250 meter naar herstel van beekdalen door "ontwikkeling van bufferzones aan beide zijden van de beek". Het doel van deze zones – die ook aan bod komen bij landbouw en natuur – in relatie tot water en bodem wordt benoemd als verbetering van waterbeschikbaarheid, waterkwaliteit en infiltratie (waar infiltratie op de zandgronden vooral op de ruggen plaatsvindt).

De ontwerp Nota Ruimte zet in op verbeteren van hydrologische condities en beperken grondwateronttrekkingen in en rond Natura 2000-gebieden op de hoge zandgronden. De strategie hiervoor is niet verder uitgewerkt. Voor de grondwaterbeschermingsgebieden wordt ingezet op beschermen en uitbreiden. Decentrale overheden worden opgeroepen te zorgen voor tijdige beschikbaarheid van drinkwater en zuiveringscapaciteit t.b.v. de woningbouw. De ontwerpnota geeft geen inzicht in de relatie tussen ruimtelijke ontwikkelingen en de ondergrondse breuken, (KRW)grondwaterlichamen, boringsvrije zones, verontreiniging in en ordening van de ondergrond, aardkundige waarden en Unesco Geoparken.

Ruimte voor vrede en veiligheid:

De ontwerpnota is in lijn met het [Nationaal programma ruimte voor Defensie](#).

Uitvoering en samenwerking

Een uitvoeringsagenda is geen onderdeel van de ontwerp Nota Ruimte. De uitvoeringsagenda kan meer inzicht geven in strategie (hiërarchie en prioriteiten) en taken en verantwoordelijkheden van het Rijk en medeoverheden.

Het Rijk noemt diverse trajecten waarin uitwerking gaat worden gegeven aan de Nota Ruimte. Steeds meer vraagstukken pakt de provincie samen met het Rijk in trajecten op. Voorbeelden hiervan zijn convenant "Beethoven", Powerport regio Moerdijk, Novex-gebied De Peel en Novex-gebied Stedelijk Brabant.

Het ruimtelijk arrangement is eerder met PS gedeeld ([link](#)). Hetzelfde geldt voor de ontwikkelperspectieven en uitvoeringsagenda Novex de Peel en Novex Stedelijk Brabant ([link](#)). Niet alle uitspraken in de ontwerp Nota Ruimte zijn conform de afspraken in het ruimtelijk arrangement. Een voorbeeld daarvan zijn de afspraken omtrent groen in en om de stad, waar de rol van het Rijk is verkleint ten opzichte van de afspraken. Ander voorbeeld is dat conform het ruimtelijk arrangement Rijk en provincie samen waardevolle landschappen zouden bepalen. Het Rijk wijst in de ontwerp Nota Ruimte nu al gebieden aan, gekozen lijkt voor het Dommeldal.

Participatie

Door ook de ideeën van burgers en lokale en nationale kennis uit de samenleving te gebruiken, wil het Rijk de kwaliteit van de Nota Ruimte versterken. Inmiddels vonden verschillende [participatiemomenten](#) plaats. Naast input vanuit medeoverheden heeft het Rijk ook ingezet op inwonersraadpleging.